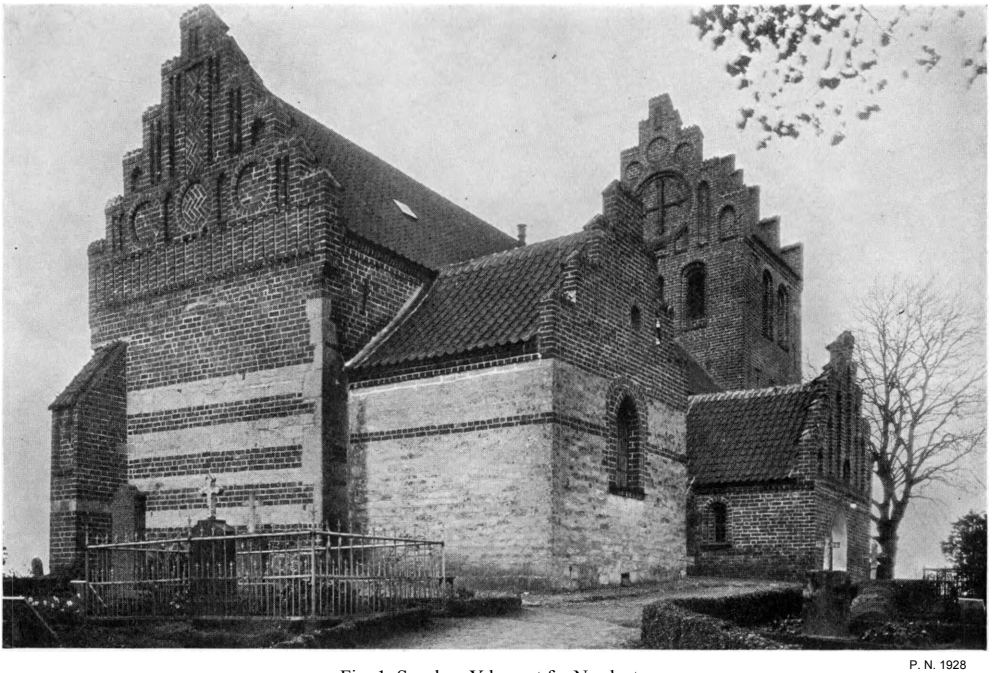

P. N. 1928

Fig. 1. Sneslev. Ydre, set fra Nordøst.

SNESLEV KIRKE

RINGSTED HERRED

Kirken, der er *Anneks* til Øde-Førslev, nævnes i Roskildebispens Jordebog o. 1370 under Almstofte Len (»exactio«) med $1^1/_2$ Plovs Land og svarede da 2 Mark[1]. 1673 fik Henrik Rantzau til Krapperup (sml. S. 533) Jus patronatus til Kirken[2], der senere var under Hovedgaarden Eskildstrup, indtil den gik over til Selveje 25. Juni 1923.

Kirken ligger ensomt paa en aflang Bakke med Fald til alle Sider. Kirkegaarden er udvidet baade mod Øst og Syd nedover Bakken, til de andre Sider hegnes den af middelalderlige, men stærkt omsatte Mure af Kamp og Munkesten, paa et kort Stykke endnu afdækkede med Munketegl.

Bygningen bestaar af romansk Skib med lidt yngre Vestforlængelse, gotisk Korudvidelse, Taarn og Vaabenhus, samt Sakristi fra Renaissancetiden.

Af den *oprindelige Kirke* er kun Skibets Sidemure bevaret, opført af en Blanding af *Faksekalk* og Kamp, Granitkvadre og enkelte Kridtstenskvadre i meget uregelmæssige Skifter. Kalkstenen er dog det fremherskende Materiale i Façaderne, særlig paa Hjørnerne, ved Vinduer og Døre. Et lille Stykke Mur paa Nordsiden har Sildebensmønster muret med Kalksten. Den romanske Murhøjde er o. 5,30 m. Gammel Murbehandling med et dækkende Pudslag kan

iagttages fra Vaabenhusloftet. Skibet synes oprindelig at have haft to Vinduer i hver af Langmurene, det østre i Sydmuren og det vestre i Nordmuren (indvendig 137 x 86 cm) ses endnu, begge tilmurede og delvis forstyrrede. Norddøren er bevaret i sin oprindelige Stand, udefter rundbuet og indefter fladt afdækket med en Egeplanke. Syddøren er tilmuret og dens øvre Del forstyrret af et senere indsat Vindue; i dens østre Side en Kalkstenskvader, 113cm høj. Af Korbuemuren staar endnu et Par Murklodser ved Overgangen til det yngre Kor.

Middelalderlige Omdannelser og Udvidelser. Den vestlige Del af det nuværende Skib er formentlig en *Tilbygning* fra 1200'erne, der muligvis har været bestemt til at bære et Taarn, omend Murtykkelsen ikke er meget sværere end i det oprindelige Skib. Ogsaa her er kun Sidemurene bevaret, opført af samme Materiale som Skibet men med regelmæssige Skifter. Indvendig i Nordmuren en lav, spidsbuet Blænding, hvori en lille, firkantet Lysaabning af tragtformet Grundplan, ved Ydermuren, hvor det nu er tilmuret med Munkesten, kun en ganske smal Sprække. Naar Blændingen sidder skævt i Muren, skyldes det, at Skibets oprindelige Vestgavl først senere er nedrevet.

I den senere Middelalder er det oprindelige Skib blevet *overhvælvet* med to Fag almindelige gotiske Krydshvælvinger (Overribber uden Trinsten), og lidt senere er der i Vestforlængelsen indbygget en lignende, dog noget højere Hvælving med mere buklede Kapper og med stærkt udkragende Trinsten over Ribberne. Samtidig med Indbygningen af denne Hvælving maa Skibets oprindelige Vestgavl være nedtaget. I Sydmuren en hoj spidsbuet Blænding fra samme Tid. I Skibets Sydmur Spor af to ældre, spidsbuede Vinduer, sandsynligvis samtidige med Hvælvene.

I Tiden omkring 1500 er *Koret* ombygget i Skibets Bredde,af Munkesten med Kridtstensbælter; det ene Hjørne er dog sat af Kalkstenskvadre, og indvendig i Murene findes ogsaa mange Kalksten. I Øst over et Savskifte et 11-takket Gavlfelt med rig stokværksdelt Blændingsdekoration (Fig. 1); enkelte af Blændingerne bar Bunden udmuret i Zigzagmonster. Rummet er dækket af en vistnok oprindelig Krydshvælving med spidse Buer til alle fire Sider (Overribber med Trinsten).

Vaabenhuset foran Norddøren er overvejende af Munkesten og har i Østsiden et nyt Vindue, i Gavlen en skævt anbragt, spidsbuet Dør, næppe heller bevaret i oprindelig Form. Gavlfeltet har ni Kamtakker (deraf dog de to ganske smaa) og syv Høj blændinger, den midterste fladrundbuet, de andre aftrappede; herunder et Savskifte og et vandret gennemløbende Blændingsbaand. Rummet er dækket af et Bjælkeloft. Ogsaa*Taarnet* er overvejende af Munkesten, men skalmuret i ny Tid paa Øst- og Sydsiden. Taarnrummet har en oprindelig Krydshvælving med meget toppede Kapper, spids Taarn-

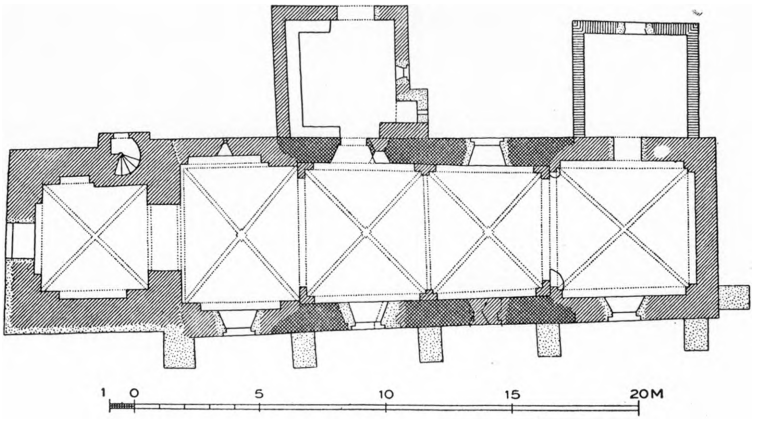

Fig. 2. Sneslev. Plan. 1 : 300. Maalt af C. G. Schultz 1930.

bue og store, spidse Spareblændinger, i Nord optages den halve Blænding af det i Muren indbyggede Trappehus. I Vest et oprindelig spidsbuet, nu fladbuet Vindue (med moderne Glasmaleri af C. Overgaard, 1896). Trappehuset har fladbuet Indgangsdør, Spindel af Kridtsten, højre-snoet Trappe. I Klokkestokværket to falsede, fladrundbuede Lydhuller til hver Side; mellem de to østre sidder udvendig en smal, aftrappet Blænding. Nitakkede Blændingsgavle (ligesom ved Vaabenhuset er de to næstøverste Takker ganske smalle) med stor, rund, falset Midtblænding, hvori et ophøjet Kors, og der udenom spidsbuede Højblændinger og smaa Rundblændinger (sml. Kværkeby S. 499 og Vigersted S. 485). Paa Taarnets Nordside i Jernankre: F T H S S (Frederik Thott til Eskildstrup, død 1705, og Helvig Sophie Sehested, død 1728).

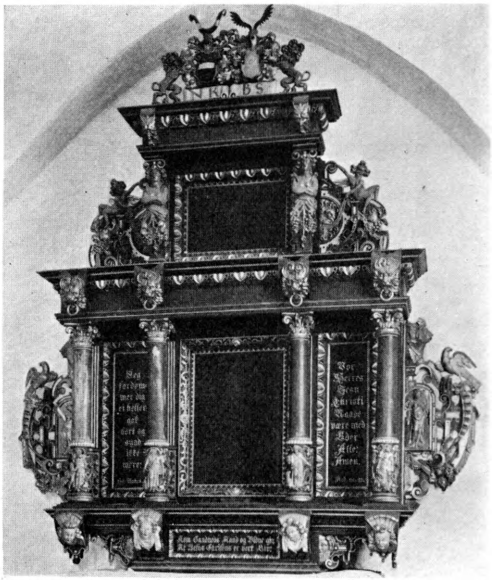
Sakristiet er den yngste Tilbygning og snarest fra anden Halvdel af 1500'erne, oprindelig et Gravkapel, hvorunder en nu tilkastet Kælder. Det er bygget af smaa Kridtstenskvadre i regelmæssige Skifter, med syvtakket, glat Gavl af Munkesten i Krydsforbandt. I Murene et Bælte paa to Skifter Munkesten ligeledes i moderne Forbandt. Under Gavlen et stort, fladrundbuet Vindue, hvori et mindre, spidsbuet er indsat i nyere Tid. Rummet er dækket af et Bjælkeloft, og til Koret fører en nyere, fladbuet Dør.

Støttepiller og Gesimser, de sidste med et rundet Led mellem to retkantede Udkragninger, er alle af moderne Munkesten.

Gulvfliser. I Taarnets Gulv ligger talrige smaa, kvadratiske Fliser (16 x 16 cm), fra 1200'erne, med Reliefdekoration (som den S. 52, Fig. 27, nedre Række Nr. 4 gengivne). En lignende er indmuret i Sakristidøren og her tillige en anden (19 x 17,5 cm) med spejlvendt Majuskel-Omskrift: »Ave Maria gra«, samtidig med de andre. Beslægtede *Fliser med andre Indskrifter i Nationalmuseet.

Tagværkerne er nyere, af Fyr. Alle Kirkens Mure staar nu blanke.

Kalkmalerier, sengotiske, meget utydelige, undersøgtes 1890[3].

C. A. J. 1913

Fig. 3. Sneslev. Altertavle 1613 (S. 544).

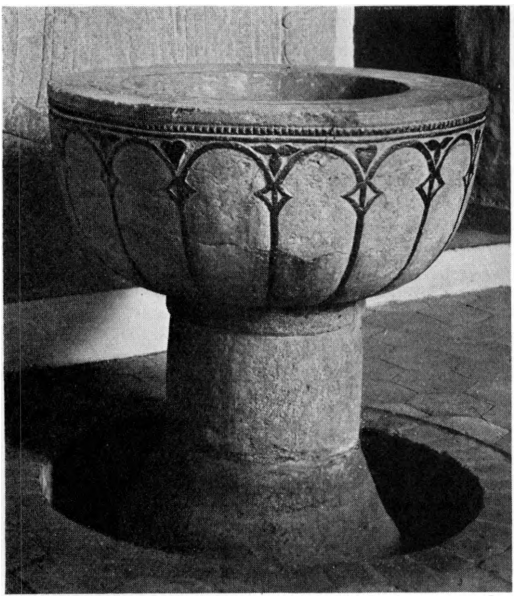
C. A. J. 1913

Fig. 4. Sneslev. Prædikestol (S. 546).

INVENTAR

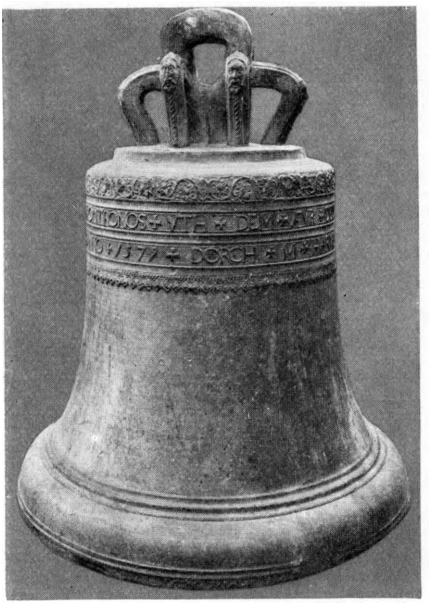
Alterbordet er muret af Munkesten opad Korets Østvæg, o. 170 cm langt; Pladen krager ud med et Skifte. *Alterbordspanel,* af Fyr, fra o. 1600, med Bueslag. Træet er i nyere Tid renset og delvis nystafferet; samtidig er der i Forsidefelterne malet Moses, Kristus og Johannes Døberen.

Altertavle (Fig. 3) i Høj-Renaissance, 1613. Foran det tredelte Storstykke staar lire, korintiske Søjler, i hvis Fodbælter Kartoucher med Relieffer af Evangelisterne. Topstykket flankeres af to kvindelige Hermer. Øverst Krabbernes og Skavernes Vaaben (Hjelmtegnene fornyet, »Marekorset« fejlagtigt opmalet som seksoddet), der holdes af to Løver; under Vaabnene et Skriftbaand med udskaaret N K B S (Niels Krabbe til Vegholm og Hustru Birte Skave til Eskildstrup). I Storvingernes Kartoucher to Kvindefigurer i gennembrudt Arbejde: Styrken og Klogskaben. I Midtfeltet et vistnok oprindeligt Maleri paa krideret Egetræ, vandret delt ved en gul Streg; forneden Nadverens Indstiftelse, foroven Korsfæstelsen. I Topfeltet et tilsvarende Billede med Opstandelsen, (sml. Magleby og Hellested, Danmarks Kirker, Præstø Amt S. 374 og 417). Træværket staar renset og delvis stafferet med meget Guld og Lasur. Indskrifterne er nye. Under Altertavlen stod (1755) med forgyldte Bogstaver: »Anno 1613 haver ærlige og velbyrdige Frue Birrite Schave ladet denne Alter Tavle oprette.« †*Figurgruppe,* Anna selvtredje, der 1810 stod i Sakristiet var sikkert en Rest fra den katolske Altertavle.

C. A. J. 1913

Fig. 5. Sneslev. Font (S. 545).

N. M. fot. 1931

Fig. 6. Sneslev. †Klokke 1579 (S. 548).

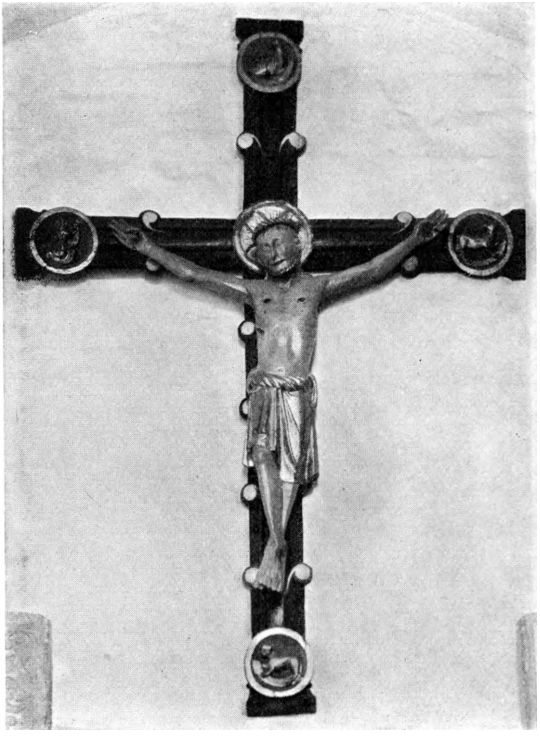
Altersølv. Kalk fra 1667, af kbh. Prøvesølv, glat, uden Knop, 18 cm høj; paa Bægeret graveret: »Snesløf Kircge 1667«; Mestermærke for Jørgen Stilcke (Olrik Nr. 449). Samtidig *Disk.* Kalk og Disk blev anskaffet for 37 Dlr. 2 Mk. (Bgsk.). *†Kalk,* »brusten tvært over«, blev istandsat 1646 af Søren Guldsmed i Næstved (Bgsk.). *Sygekalk* og *Vinflaske,* fra 1633, ved Hovedsognet (S. 537). *†Alterkande* af Tin, nævnt 1862.

Alterstager, af gotisk Type, o. 45 cm høje, med tre Skaftringe. Paa hver af Fodskaalene er graveret Skaves og Snekkes Vaaben, antagelig Jens Skave og Hustru Kirstine Snekke (o. 1400, sml. S. 173).

† Messehagel »af rødt Plyds, brede og smalle Guldkniplinger og Dvælg«, nævnt 1666 (Rgsk.).

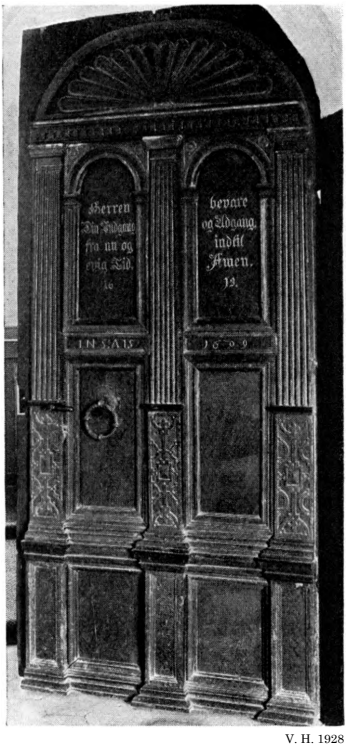
Font (Fig. 5), unggotisk o. 1300, af gotlandsk Kalksten. Kummen, Tvm. 104 cm, der har en stavværksagtig Arkadedekoration, er delvis fyldt med Murværk. Den blev i 1890 atter opstillet paa den gamle Fod, der er hugget af to Sten. Ornamenterne staar nu forgyldt. *Fad* af Messing, glat.

Korbuekrucifiks (Fig. 7), unggotisk, fra o. 1250—1300. Figuren, o. 110 cm høj, har vistnok oprindelig haft en Kongekrone, men har nu en Tornekrans af et Hampetov med indsatte Søm. I Brystet er indsat to smaa, runde hvælvede Bjergkrystaller, 2,5 cm i Tvm., bag hvilke skimtes Bester af fint Tøj, der vistnok har været svøbt om Relikvier. Brystvorterne er dannet af indlagte, smaa Træstifter. Figurens Byg er lukket med en tynd Træplade.

P. N. 1928

Fig. 7. Sneslev. Korbuekrucifiks
(S. 545 f.).

V. H. 1928

Fig. 8. Sneslev. Dørfløj 1609
(S. 547).

Det samtidige Korstræ har en hvælvet Midtstamme, hvorfra der udgaar Sideskud med oprullede Ender og mellem dem er der i Sidekanterne ovale og runde Fordybninger (»Ædelstenshuller«). Over Skæringspunktet er lagt en tynd Korsglorieskive. Korsarmene er lige afskaarne med Profilled, men indenfor disse er der skaaret runde Skiver med Evangelisttegnene i Relief paa hulet Bund, alle med Skriftbaand. Træet er 1890 renset og nymalet. Endnu 1810 hang Krucifikset i Korbuen, men er nu anbragt over Døren til Sakristiet.

Prædikestol (Fig. 4) i Høj-Renaissance fra o. 1600, af Tryggevældetype[4]. De fire Fag har glatte Felter, skilt ved Evangelistfigurer, med reliefskaarne Navne paa Konsollerne; nærmest Væggen en kvindelig Herme. Samtidig Opgang og sekskantet Himmel med Topkartoucher. Ny Underbaldakin. Stolen er malet som Altertavlen; nye Indskrifter.

Stolestader, af Fyr, sikkert fra 1667—68. Gavlene har dobbelte Skælpilastre (sml. Farendløse S. 516), de samtidige Døre har glatte Felter med Profilrammer. *Degnestol, Præstestol* og *Herskabsstol* svarer hertil, men er i Enkeltheder lidt rigere. Nyere Staffering med Blomstermalerier i Fyldingerne. Laurids Snedker af Roskilde fik 1667 Betaling for 34 Stole, en Skrifte- og Degnestol (Rgsk.).

S. B. 1932

Fig. 9. Sneslev. Gravsten over Mouritz Skave (S. 548).

S. B. 1932

Fig. 10. Sneslev. Gravsten over Mouritz Skave, Hustru og Datter (S. 548).

Dørfløj (Fig. 8), fra 1609, mellem Vaabenhus og Skib, dannet af to svære Egeplanker, paa Forsiden med paalagte Pilastre og Fyldinger; foroven en Plalvroset. I Tværrammestykket skaaret Kirkeværgernes Navne: »INS AIS 1609«. Træet staar renset med nymalet Indskrift og Aarstal 1613 (sml. Altertavlen).

Lille *Pengeblok* af Eg, jernbunden. Paa Fodstykket er skaaret et nedadvendt, sengotisk Korsblad. Peder Smed i Eskildstrup istandsatte 1650 (Rgsk.) »den gamle Fattigblok«.

**Pengetavle,* sentmiddelalderlig, med malet Fremstilling af Anna selvtredje; nu i Nationalmuseet.

†*Pulpitur,* med Trappe og gamle Stole, nævnt 1632 (Rgsk.).

Klokker. 1) Sentmiddelalderlig; om Kronen et af tre øvre og to nedre Randlister indfattet Baand, hvori et ligearmet Kors og et cirkelrundt Klokkestøbersegl, Tvm. 2,4 cm, med en Klokke i Midten og utydelig Randskrift med Majuskler: »S. Olavi Hinrici« (»Olaf Henriksons [Kegges] Segl«). Under Baandet et Bomærke (Uldall S. 63, Fig. 76). Tvm. 82 cm.

†2) 1579 (Fig. 6). Versaler i dobbelt Skriftbaand mellem Vinranke og Korsbladfrise: »Si Deus pro nobis quis kontro(!) nos; uth dem fur dede ick fleten, Helmeke Otterson leth mi Ano 1579 dorch M. Harmen Pasman geten« (»Hvis Gud er med os, hvem kan da være mod os. Ud af Ilden flød jeg, Helmeke Otterson lod mig støbe i Aaret 1579 ved Mester Harmen Pasman«)[5]. Foran hver Linje et Skjold med flakt Ørn. Tvm. 71 cm. 1930 revnede Klokken og blev Aaret efter omstøbt med Form og Udstyr som den gamle.

GRAVMINDER

Gravsten. 1) »Erligh oc welbyrdig ma(n)d Mowritz Skawæ af Eskilstorp meg(et) fro(m) oc dydelig; her hwil(es) ha(n)s be(n)e oc ha(n) døde oe(n)sdage(n) for pi(n)tzdag 1532«. Reliefminuskler. Midt paa Stenen (Fig. 9) reliefhugne Vaabenskjolde med Skaves og Valkendorfs Vaaben samt Underskrift: »hans fæder(n)æ« og »hans møder(n)æ«; i Hjørnerne Evangelistsymboler i runde Felter. Gotlandsk Kalksten, 197 x 76 cm. Stenen laa tidligere i Korgulvet; nu opsat paa Korets Sydvæg. Sjællandsk Arbejde af »Initialgruppen«.

2) O. 1560. Figursten (Fig. 10). over Mauris Skafue til Æskilstrup, død Onsdagen før Pinsedag 1532, og Hustru Eline, Hr. Sten Bildis Datter, død i Roskylle »XIX dag i Septembri« 1559, og begges Datter Jomfru Anne Skafue, død i Roskild »attende Dag i Tormonnit« [Marts] 1560. Fordybet Fraktur, oprindelig fyldt med sort Harpiksmasse, i et Tværfelt forneden. Midtfeltet optages af legemstore Relieffremstillinger af de tre Personer, omgivne af otte og otte Aneskjolde, de fire nærmeste som hjelmede Vaaben over Figurfeltet, Resten langs Feltets to Sider. Gotlandsk Kalksten, 250 x 177 cm. Nu opsat paa Korets Nordvæg. Fra Hans Malers Værksted i Roskilde.

3) O. 1585. Figursten over Harluf Skafue til Eskelstrup, Mauriz Skavis Søn, død paa Eskelstrup 14. Marts 1583, og Hustru Anne Brade, Tyge Brades Datter til Tostrup, død <11. Oktober 1590>. Fordybede Versaler, oprindelig fyldt med sort Harpiks. I Midtfeltet Ægteparret i Relief, han i Rustning, hun i Enkedragt, omgivet af otte og otte Anevaaben. Graalig Kalksten, 232 x 153 cm. Nu opsat paa Korets Nordvæg.

I Koret fandtes (1755 og 1758) to aabne og murede, adelige Begravelser med Gravsten over Moritz Schave og hans Søn Herluf Moritzen Schave.

4) O. 1610—20. Figursten over [Ditlev Holck til Eskildstrup, død 1633, med Hustruer: Inger Rosenkrans Folmersdatter, død 1592, og Margrete Krabbe Nielsdatter, død 1656]. Skriftfeltet har aldrig været udfyldt, men Personerne kan bestemmes efter de tre Rækker Anevaaben omkring Figurfeltet. I dette staar under Bueslag, i Relief, en rustningsklædt Ridder mellem to Kvinder.

Sortblaa Marmor, 260 x 190 cm. Stenen fandtes i Nordkapellets Kælder i flere Stykker; nu i Taarnrummets Gulv.

Kisteplader, †1) Verner Parsberg, født paa Eskildstrup 1. Juli 1648, Søn af Niels Parsberg og Hustru Kirstine Kaas, død i Odense 1. Maj 1657[6].

2) Ellen Margaretha Lovisa Astrup, født 3. Juli 1763, død 16. Marts 1778. »Hun var et Mesterstykke af den yndigste Skabning, af de ypperligste Naturgaver, Guds Yndling og det menneskelige Kjøns Fornøjelse«.

En aaben *Begravelse* (nævnt 1755 og 1758) under Sakristiet. Heri var talrige »adelige Lig«, uden Inskriptioner paa Kisterne, undtaget dog †Kisteplade 1. Inden denne Begravelse blev taget i Brug af Parsbergerne, har den sikkert rummet Ligene af Ditlev Holck og hans Hustruer (sml. Gravsten 4), da deres Sten endnu 1758 havde Plads »ovenpaa denne Begravelse«. Senere blev Gravkælderen taget i Brug af Justitsraad Astrup (Eskildstrups Ejer til 1790), og 1890 stod her syv—otte Kister af Fyr, den ene med Kisteplade Nr. 2. Kælderen er nu fyldt med Jord.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1629—73 (LA), 1654—65, 1669—72 (RA). — Kaldsbøger se Hovedsognet. — Kirkesynsbog 1862 (ved Embedet). — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1758 (LA), 1810 (NM). — Museumsindberetninger af J. R. Løffler 1883, K. V. Rarfoed og C. A. Jensen 1913. Revideret af P. N. og V. H. 1928.

[1] S. R. D. VII, 53, 54, 117. [2] Kronens Skøder II, 394. Danske Herregaarde III. 1923. S. 514. [3] Vistnok Lidelseshistorien i Skibets to østlige Hvælv. Indberetning af J. Kornerup 1890. [4] Danmarks Kirker. Præstø Amt. S. 1077, Note 1. [5] Kirkehist. Saml. 3. R. IV. 1882. S. 256. Helmeke Otterson er sikkert identisk med en Rorger af samme Navn i Malmø, nævnt 1578—79 (Kanc. Brevbøger 16. Apr. 1578, 28. Juli 1579). Klokken er da antagelig støbt til en skaansk Kirke, hvorfra den er blevet indkrævet ved Klokkeskatten 1601—02 og senere solgt til Sneslev. [6] Pontoppidan: Marmora Danica I, 207; Præsteindberetning 1755.

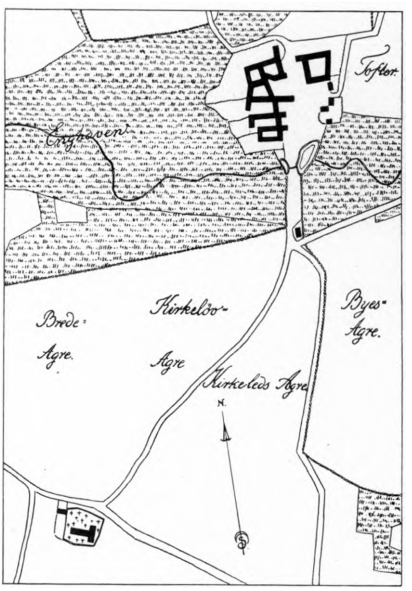

Fig. 11. Sneslev 1803 (1805).